

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU 152. ISTUNGJÄRK, 30.11.2022–1.12.2022

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Seaduslik ränne. Oskustöölise ja andekate inimeste meelitamine ELi“

(2023/C 79/10)

Raportöör:	Giuseppe VARACALLI, Gerace vallavolikogu liige (IT / Renew Europe)
Viitedokumendid:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta COM(2022) 650 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta COM(2022) 655 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Oskustöölise ja andekate inimeste meelitamine ELi“ COM(2022) 657

I. MUUDATUSETTEPANEKUTE SOOVITUSED

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta

COM(2022) 650

Muudatusettepanek 1

Põhjendus 8

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Eli pikaajalise elaniku staatuse kuritahtliku omandamise ohu ärahoidmiseks tuleks tagada, et seadusliku ja pideva riigis elamise nõude täitmist jälgitakse nõuetekohaselt kõigi kolmandate riikide kodanike kategooriate puhul. Kõnealune oht on eriti asjakohane nende kolmandate riikide kodanike puhul, kes on saanud elamisloa liikmesriigis tehtud mis tahes liiki investeeringu tõttu, sest selliste elamislubade väljaandmisel ei nõuta alati pidevat füüsilist kohalolekut liikmesriigis või nõutakse üksnes seda, et investor oleks liikmesriigis kohal piiratud aja jooksul. Kirjeldatud ohu ärahoidmiseks peaksid liikmesriigid jõulisemalt kontrollima seadusliku ja pideva riigis elamise nõude täitmist, pidades eeskätt silmas juhtumeid, kui ELi pikaajalise elaniku staatuse taotleja on kolmanda riigi kodanik, kes elab liikmesriigis vastutasuks mis tahes liiki investeeringu eest, sealhulgas kapitalisiirete, kinnisasjade ostmise või üürimise, riigivõlakirjadesse investeerimise, äriühingutesse investeerimise, avalike hüvedega seotud tegevuse heaks annetamise või rahastamise ning riigieelarvesse tehtavate maksete eest.</p>	<p>Eli pikaajalise elaniku staatuse kuritahtliku omandamise ohu ärahoidmiseks tuleks tagada, et seadusliku ja pideva riigis elamise nõude täitmist jälgitakse nõuetekohaselt kõigi kolmandate riikide kodanike kategooriate puhul. Kõnealune oht on eriti asjakohane nende kolmandate riikide kodanike puhul, kes on saanud elamisloa liikmesriigis tehtud mis tahes liiki investeeringu tõttu, sest selliste elamislubade väljaandmisel ei nõuta alati pidevat füüsilist kohalolekut liikmesriigis või nõutakse üksnes seda, et investor oleks liikmesriigis kohal piiratud aja jooksul. Kirjeldatud ohu ärahoidmiseks peaksid liikmesriigid tihedas koostöös pädevate kohalike või piirkondlike omavalitsustega jõulisemalt kontrollima seadusliku ja pideva riigis elamise nõude täitmist, pidades eeskätt silmas juhtumeid, kui ELi pikaajalise elaniku staatuse taotleja on kolmanda riigi kodanik, kes elab liikmesriigis vastutasuks mis tahes liiki investeeringu eest, sealhulgas kapitalisiirete, kinnisasjade ostmise või üürimise, riigivõlakirjadesse investeerimise, äriühingutesse investeerimise, avalike hüvedega seotud tegevuse heaks annetamise või rahastamise ning riigieelarvesse tehtavate maksete eest.</p>

Motivatsioon

Kuna seadusliku ja pideva elamise nõuet peavad kontrollima ja jälgima kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused (nt elukoha registreerimise kaudu), tuleks kõik menetluse muudatused või kontrollide tugevdamine töötada välja koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega. Nii välditakse ebaproportsionaalset halduskoormust ja saadakse kogemusi kohapealt.

Muudatusettepanek 2

Põhjendus 20

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kolmandate riikide kodanike kutsekvalifikatsiooni, mis on saadud teises liikmesriigis, tuleks tunnustada samal viisil kui liidu kodanike oma. Kolmandas riigis saadud kvalifikatsiooni tuleks võtta arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ (*) kohaselt. Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriigi õiguses sätestatud tingimusi reguleeritud kutsealadel tegutsemiseks.</p>	<p>Kolmandate riikide kodanike kutsekvalifikatsiooni, mis on saadud teises liikmesriigis, tuleks tunnustada samal viisil kui liidu kodanike oma. Kolmandas riigis saadud kvalifikatsiooni tuleks võtta arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ (*) kohaselt; samal ajal võiksid erisätted võimaldada paindlikku käsitlemist pagulaste puhul, kellel ei pruugi olla võimalik esitada asjakohaseid dokumentaalseid tõendeid ja kvalifikatsiooni tõendeid. Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriigi õiguses sätestatud tingimusi reguleeritud kutsealadel tegutsemiseks. Liikmesriikidele peab jääma kohustus anda lapsrändajatele, sõltumata nende juriidilisest staatusest, võimalus koolis käia samadel tingimustel nagu oma kodanikele, pöörates eritählepanu rändajatest tütarlastele, kelle puhul on tõenäolisem, et nad jäetakse haridussüsteemist kõrvale.</p>

Motivatsioon

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiviga 2013/33/EL (millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded) (ELT L 180, 29.6.2013, lk 96) tagavad liikmesriigid taotlejate alaealistele lastele ja alaealistele taotlejatele juurdepääsu haridussüsteemile oma kodanikega sarnastel tingimustel. Seetõttu tehakse ettepanek see lõige alles jätta, sest nagu pidevalt on korratud, tuleb toimiva integratsiooni huvides esmalt tagada õigused, mis liikmesriigi kodanike õigustega võrdsustamiseks peavad tingimata hõlmama õigust haridusele. Oluline on meeles pidada takistusi, millega tüdrukud kokku puutuvad, eriti ebakindlates olukordades ja isolatsioonis, mida võib põhjustada traumaatiline rändekogemus.

Muudatusettepanek 3

Põhjendus 28

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>ELi pikaajalise elaniku staatuse saamise tingimuste ühtlustamine edendab liikmesriikide vastastikust usaldust. Käesolev direktiiv ei tohiks siiski piirata liikmesriikide õigust anda välja muid alalise või piiramatu tähtajaga elamislube kui ELi pikaajaline elamisluba. Sellised riiklikud elamisload ei tohiks anda õigust elada teistes liikmesriikides.</p>	<p>ELi pikaajalise elaniku staatuse saamise tingimuste ühtlustamine edendab liikmesriikide vastastikust usaldust. Käesolev direktiiv ei tohiks siiski piirata liikmesriikide õigust anda välja muid alalise või piiramatu tähtajaga elamislube kui ELi pikaajaline elamisluba. Sellised riiklikud elamisload ei tohiks anda õigust elada teistes liikmesriikides. Kolmanda riigi kodanikul võib olla nii ELi pikaajalise elaniku staatus kui ka riiklik elamisluba või muu ELi alaline elamisluba.</p>

Motivatsioon

Tuleks selgitada, et kolmanda riigi kodanikul, kellel on juba ELis pikaajalise elaniku staatus, on õigus riiklikule elamisloale, sest see annaks talle täiendavad õigused. Ei kehtivas nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivis 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (EÜT L 16, 23.1.2004, lk 44) ega uuesti sõnastatud versioonis ole sätestatud, et ELi elaniku staatuse taotleja peaks loobuma oma riiklikust alalisest elamisloast. Lisaks võib liidu õiguse kohaselt kolmandate riikide kodanikel olla kaks erinevat elanikustaatus.

Muudatusettepanek 4

Artikli 4 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Liikmesriigid kehtestavad asjakohased kontrollimehhanismid, et tagada riigis seadusliku ja pideva elamise nõude nõuetekohane jälgimine eeskätt taotluste puhul, mille on esitanud kolmandate riikide kodanikud, kellel on ja/või on olnud elamisloa, mis on antud mõnes liikmesriigis tehtud mis tahes liiki investeeringu tõttu.</p>	<p>Liikmesriigid kehtestavad tihedas koostöös pädevate kohalike ja piirkondlike omavalitsustega asjakohased kontrollimehhanismid, et tagada riigis seadusliku ja pideva elamise nõude nõuetekohane jälgimine eeskätt taotluste puhul, mille on esitanud kolmandate riikide kodanikud, kellel on ja/või on olnud elamisloa, mis on antud mõnes liikmesriigis tehtud mis tahes liiki investeeringu tõttu.</p>

Motivatsioon

Kuna seadusliku ja pideva elamise nõuet peavad kontrollima ja jälgima kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused (nt elukoha registreerimise kaudu), tuleks kõik menetluse muudatused või kontrollide tugevdamine töötada välja koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega. Nii välditakse ebaproportsionaalset halduskoormust ja saadakse kogemusi kohapealt.

Muudatusettepanek 5

Artikli 4 lõige 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik on saanud elamisloa, mis võimaldab talle anda ELi pikaajalise elaniku staatuse, võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse liidu või siseriikliku õiguse alusel välja antud pikaajalise viisa või elamisloa omaniku mis tahes elamisperioode, sealhulgas artikli 3 lõike 2 punktidega a, b, c ja e reguleeritud juhtumeid.</p> <p>Isikute puhul, kellele on antud rahvusvaheline kaitse, võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse vähemalt poolt ajavahemikust, mis jääb rahvusvahelise kaitse taotluse (mille alusel anti rahvusvaheline kaitse) esitamise kuupäeva ja direktiivi 2011/95/EL artiklis 24 osutatud elamisloa väljaandmise kuupäeva vahele, või tervet kõnealust ajavahemikku, kui see ületab 18 kuud..</p>	<p>Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik on saanud elamisloa, mis võimaldab talle anda ELi pikaajalise elaniku staatuse, võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse liidu või siseriikliku õiguse alusel välja antud pikaajalise viisa või elamisloa omaniku mis tahes elamisperioode, sealhulgas artikli 3 lõike 2 punktidega a, b, c, d ja e reguleeritud juhtumeid.</p>

Motivatsioon

Jättes artikli 3 lõike 2 punkti d kohased juhtumid välja, nähakse kavandatava sättega selle praegusel kujul varjupaigataotlejate ette ebajärjekindel kord. Varjupaigataotlejate ühetaolise kohtlemise tagamiseks jäetakse teine lõik välja.

Muudatusettepanek 6

Artikli 5 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega nõuda kolmandate riikide kodanikelt, et need täidaksid integratsioonitingimusi.</p>	<p>Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega nõuda kolmandate riikide kodanikelt, et need täidaksid integratsioonitingimusi. Selleks tuleks tugevdada rände mitme osalejaga juhtimist. Integratsiooniprogramme korraldavad kohalikud ja/või piirkondlikud omavalitsused, kohalikud ja piirkondlikud võrgustikud, kutseorganisatsioonid ja akrediteeritud eraorganisatsioonid peaksid saama liikmesriigilt vastavalt osutatavatele teenusele piisavat tegevus- ja rahalist tuge. Need integratsiooniprogrammid tuleks lisada haridus-, tööhõive-, tervishoiu-, eluaseme- ja osaluspoliitikasse.</p>

Motivatsioon

Kuna keele- ja kodanikukursusi, mis kuuluvad integratsiooniprogrammi, ja/või kutseõppekursusi viivad sageli ellu kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, aga ka mittetulundusühendused ja ametiühingud ning kohalikud ja piirkondlikud võrgustikud, on oluline, et riik neid sel eesmärgil piisavalt toetaks. Integratsiooni lisamine asjaomastesse poliitikavaldkondadesse kiirendab integratsiooniprotsessi ja austab inimõiguste, solidaarsuse ja võrdõiguslikkuse väärtusi ning kujundab välja tervikliku lähenemisviisi rändele, mis kasutab ära mitmekesisusest saadavat kasu.

Muudatusettepanek 7

Artikkel 7

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. ELi pikaajalise elaniku saatuse saamiseks esitab asjaomane kolmanda riigi kodanik taotluse oma elukohaliikmesriigi pädevale asutusele. Taotlusele lisatakse siseriiklikus õiguses ettenähtud dokumentaalsed tõendid selle kohta, et taotleja täidab artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused, ning nõudmise korral kehtiv sõidudokument või selle tõestatud koopia.</p>	<p>1. ELi pikaajalise elaniku saatuse saamiseks esitab asjaomane kolmanda riigi kodanik taotluse oma elukohaliikmesriigi pädevale asutusele. Taotlusele lisatakse siseriiklikus õiguses ettenähtud dokumentaalsed tõendid selle kohta, et taotleja täidab artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused, ning nõudmise korral kehtiv sõidudokument või selle tõestatud koopia. Pädev siseriiklik asutus teavitab kolmanda riigi kodanikku taotlusprotsessist kolme kuu jooksul pärast seda, kui tal on täitunud nõutud seadusliku ja pideva liikmesriigi territooriumil elamise periood.</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>2. Pädev siseriiklik asutus esitab taotlejale kirjaliku teate otsuse kohta nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul hiljemalt kuue kuu möödumisel täieliku taotluse esitamisest. Iga selline otsus tehakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule teatavaks kooskõlas siseriiklikes õigusaktides ettenähtud teavitamismenetlusega.</p> <p>Kui taotlusega seoses esitatud dokumendid või teave on ebapiisavad või puudulikud, teavitavad pädevad asutused taotlejat lisadokumentidest või -teabest, mis tuleb esitada, ja annavad nende esitamiseks mõistliku tähtpäeva. Esimeses lõigus osutatud tähtaja kulgemine peatatakse seniks, kuni ametiasutused on saanud nõutavad lisadokumendid või -teabe. Kui nõutavaid lisadokumente või -teavet ettenähtud tähtaja jooksul ei esitata, võib taotluse tagasi lükata.</p> <p>Asjaomast isikut tuleb teavitada tema õigustest ja kohustustest, mis tulenevad käesolevast direktiivist.</p> <p>Käesolevas sättes ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.</p> <p>3. Kui artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused on täidetud ja isik ei kujuta ohtu artikli 6 tähenduses, annab asjaomane liikmesriik asjaomasele kolmanda riigi kodanikule ELi pikaajalise elaniku staatuse.</p> <p>4. Kui ELi pikaajalise elamisloa taotlus puudutab kolmanda riigi kodanikku, kellel on sama liikmesriigi poolt vastavalt artiklile 14 välja antud riiklik elamisluba, ei nõua see liikmesriik taotlejalt tõendeid selle kohta, et artikli 5 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimused on täidetud, kui nende tingimuste täitmist on juba kontrollitud seoses riikliku elamisloa taotlusega.</p>	<p>2. Pädev siseriiklik asutus esitab taotlejale kirjaliku teate otsuse kohta nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul hiljemalt kuue kuu möödumisel täieliku taotluse esitamisest. Iga selline otsus tehakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule teatavaks kooskõlas siseriiklikes õigusaktides ettenähtud teavitamismenetlusega.</p> <p>Kui taotlusega seoses esitatud dokumendid või teave on ebapiisavad või puudulikud, teavitavad pädevad asutused taotlejat lisadokumentidest või -teabest, mis tuleb esitada, ja annavad nende esitamiseks mõistliku tähtpäeva. Esimeses lõigus osutatud tähtaja kulgemine peatatakse seniks, kuni ametiasutused on saanud nõutavad lisadokumendid või -teabe. Kui nõutavaid lisadokumente või -teavet ettenähtud tähtaja jooksul ei esitata, võib taotluse tagasi lükata.</p> <p>Asjaomast isikut tuleb teavitada tema õigustest ja kohustustest, mis tulenevad käesolevast direktiivist.</p> <p>Käesolevas sättes ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.</p> <p>3. Kui artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused on täidetud ja isik ei kujuta ohtu artikli 6 tähenduses, annab asjaomane liikmesriik asjaomasele kolmanda riigi kodanikule ELi pikaajalise elaniku staatuse.</p> <p>4. Kui ELi pikaajalise elamisloa taotlus puudutab kolmanda riigi kodanikku, kellel on sama liikmesriigi poolt vastavalt artiklile 14 välja antud riiklik elamisluba, ei nõua see liikmesriik taotlejalt tõendeid selle kohta, et artikli 5 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimused on täidetud, kui nende tingimuste täitmist on juba kontrollitud seoses riikliku elamisloa taotlusega.</p> <p>5. Pikaajalise elamisloa taotluse tagasilükkamise otsuses võetakse arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid ja austatakse proportsionaalsuse põhimõtet.</p>

Motivatsioon

On oluline, et pädevad asutused teavitaksid nõuetekohaselt isikuid, kellel on õigus taotleda pikaajalist elamisluba, sellest võimalusest, sest elamisloa taotlejatele antakse väga puudulikku teavet. See põhjustab nii segadust, arusaamatusi ja valesid lootusi taotleja jaoks kui ka liigset koormust ja viivitusi haldusmenetluses. Tehakse ettepanek lisada artiklile 7 ka uus lõige 5, mis põhineb uuesti sõnastatud sinise kaardi direktiivi artikli 7 lõikel 3, et pädevad immigratsiooniasutused tegutseksid proportsionaalselt ja võtaksid arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid.

Muudatusettepanek 8

Artikli 9 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>ELi pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust ELi pikaajalise elaniku staatusele järgmistel juhtudel:</p> <p>a) tuvastatakse, et ELi pikaajalise elaniku staatus on saadud pettuse teel;</p> <p>b) vastu võetakse otsus lõpetada seaduslik riigis viibimine artikli 13 tingimuste kohaselt;</p> <p>c) isiku äraolek liidu territooriumilt kestab 24 järjestikust kuud.</p>	<p>ELi pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust ELi pikaajalise elaniku staatusele järgmistel juhtudel:</p> <p>a) tuvastatakse, et ELi pikaajalise elaniku staatus on saadud pettuse teel;</p> <p>b) vastu võetakse otsus lõpetada seaduslik riigis viibimine artikli 13 tingimuste kohaselt;</p> <p>c) isiku äraolek liidu territooriumilt kestab rohkem kui 24 järjestikust kuud.</p>

Motivatsioon

Tehakse ettepanek lisada sõnad „rohkem kui“, et viia see kooskõlla hiljem direktiivis märgituga.

Muudatusettepanek 9

Artikkel 14

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Alalise või piiramatu tähtajaga riiklikud elamislood</p> <p>Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust anda alalisi või piiramata tähtajaga elamislube, mis ei ole käesoleva direktiivi kohaselt välja antud ELi pikaajalised elamislood. Sellised elamislood ei anna õigust elada muudes liikmesriikides, nagu on sätestatud käesoleva direktiivi III peatükis.</p>	<p>Alalise või piiramatu tähtajaga riiklikud elamislood</p> <p>Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust anda alalisi või piiramata tähtajaga elamislube, mis ei ole käesoleva direktiivi kohaselt välja antud ELi pikaajalised elamislood. Sellised elamislood ei anna õigust elada muudes liikmesriikides, nagu on sätestatud käesoleva direktiivi III peatükis. Riiklike alalisi elamislubasid väljastavad liikmesriigid annavad kolmandate riikide kodanikele, kellele nad on andnud ELi pikaajalise elaniku staatuse, samasugused õigused ja eelised, nagu on ette nähtud liikmesriigi kehtiva süsteemi kohaselt, kui liikmesriigi süsteemi kohased õigused ja eelised on soodsamad.</p>

Motivatsioon

Et luua võrdsed tingimused ELi pikaajalise elamisloa ja riikliku alalise elamisloa vahel, peavad liikmesriigid andma ELi pikaajalise elaniku staatusega kolmandate riikide kodanikele samad õigused ja hüved kui riikliku alalise elaniku staatuse puhul. Muudatusettepanek kajastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2021. aasta sinise kaardi direktiivi (EL) 2021/1883 (mis käsitleb kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil riiki sisenemist ja seal elamise tingimusi ja millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2009/50/EÜ) (ELT L 382, 28.10.2021, lk 1) artikli 11 lõiget 6.

Muudatusettepanek 10

Artikli 21 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Teine liikmesriik annab ELi pikaajalise elaniku pereliikmetele pikendatavad elamisload, mis kehtivad sama aja vältel nagu ELi pikaajalisele elanikule välja antud elamisluba.	Teine liikmesriik annab ELi pikaajalise elaniku pereliikmetele pikendatavad elamisload, mis kehtivad sama aja vältel nagu ELi pikaajalisele elanikule välja antud elamisluba. Elamisluba antakse välja vastavalt nõukogu määruses (EÜ) nr 1030/2002 sätestatud eeskirjadele ja standardvormile. Märkuste lahtrisse lisavad liikmesriigid järgmise märkuse: „Elamisloa omanikul on samad õigused kui ELi pikaajalisel elanikul III peatüki alusel“.

Motivatsioon

Elamisloas tuleks selgesõnaliselt märkida, et see väljastatakse pikaajalisele elanikule teises liikmesriigis. Vastasel juhul ei ole avaliku sektori asutused, eraorganisatsioonid ega muud isikud teadlikud sellest, et kolmandate riikide kodanikel on ELi pikaajalise elaniku staatus ja neil on sellega seotud õigused, näiteks võrdne kohtlemine.

Muudatusettepanek 11

Artikkel 24

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p style="text-align: center;">Kohtlemine teises liikmesriigis</p> <p>1. Kui ELi pikaajaline elanik ja tema pereliikmed on saanud artiklis 21 ettenähtud elamisloa teises liikmesriigis, koheldakse teda selles liikmesriigis võrdselt selle riigi kodanikega artiklis 12 sätestatud valdkondades ja tingimustel.</p> <p>2. ELi pikaajalisel elanikul ja tema pereliikmetel on juurdepääs tööturule lõike 1 kohaselt.</p> <p>Liikmesriigid võivad sätestada, et ELi pikaajalised elanikud ja nende pereliikmed, kes tegelevad majandustegevusega palgatöötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, teavitavad pädevaid asutusi kõikidest tööandja või majandustegevuse muutustest. Selline nõue ei mõjuta asjaomaste isikute õigust alustada uut tegevust ja sellega tegeleda.</p> <p>Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega otsustada tingimused, mille kohaselt artikli 16 lõike 2 punktides b või c osutatud isikud ja nende pereliikmed võivad tegutseda palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana.</p>	<p style="text-align: center;">Kohtlemine teises liikmesriigis</p> <p>1. Kui ELi pikaajaline elanik ja tema pereliikmed on saanud artiklis 21 ettenähtud elamisloa teises liikmesriigis, koheldakse teda selles liikmesriigis võrdselt selle riigi kodanikega artiklis 12 sätestatud valdkondades ja tingimustel.</p> <p>2. ELi pikaajalisel elanikul ja tema pereliikmetel on juurdepääs tööturule lõike 1 kohaselt.</p> <p>Liikmesriigid võivad sätestada, et ELi pikaajalised elanikud ja nende pereliikmed, kes tegelevad majandustegevusega palgatöötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, teavitavad pädevaid asutusi kõikidest tööandja või majandustegevuse muutustest. Selline nõue ei mõjuta asjaomaste isikute õigust alustada uut tegevust ja sellega tegeleda.</p> <p>Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega otsustada tingimused, mille kohaselt artikli 16 lõike 2 punktis c osutatud isikud ja nende pereliikmed võivad tegutseda palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana.</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>3. Artikli 16 lõike 2 punktis b osutatud isikutel on õigus töötada ja nad võivad tegeleda majandustegevusega füüsilisest isikust ettevõtjana väljaspool õppeaega ja vastavalt asjaomases liikmesriigis vastava tegevuse suhtes kohaldatavatele eeskirjadele ja tingimustele. Iga liikmesriik määrab selliseks tegevuseks lubatud tundide arvu nädalas või päevade või kuude arvu aastas, mis ei tohi olla vähem kui 15 tundi nädalas või vastav arv päevi või kuid aastas.</p>

Motivatsioon

Artikli 24 lõike 2 viimase lause kavandatud tõlgenduse kohaselt sõltuks pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodanikul, kes kolib üliõpilasena artikli 16 lõike 2 punkti b tähenduses teise liikmesriiki, tööle saamise võimalus täielikult asjakohastest liikmesriigi õigusnormidest. Miski ei õigusta seda, et kolmanda riigi kodanikul, kes on liidus seaduslikult elanud vähemalt viis aastat, peaks olema juurdepääs tööturule piiratum kui kolmanda riigi üliõpilasel vastavalt üliõpilasi ja teadlasi käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiivi 2016/801 (kolmandate riikide kodanike teadustegevuse, õpingute, praktika, vabatahtliku teenistuse, õpilasvahetusprogrammides või haridusprojektides osalemise ja *au pair*ina töötamise eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta) (ELT L 132, 21.5.2016, lk 21) artiklile 24. Lisatud lõige kajastab nimetatud direktiivi artiklit 24.

Muudatusettepanek 12

Artikkel 27

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p style="text-align: center;">Teabe kättesaadavus</p> <p>1. Liikmesriigid teevad ELi pikaajalise elamisloa taotlejatele hõlpsasti kättesaadavaks teabe</p> <p>a) taotluse esitamiseks vajalike tõendavate dokumentide kohta;</p> <p>b) kolmandate riikide kodanike ja nende pereliikmete suhtes kohaldatavate staatuse saamise ja riigis elamise tingimuste kohta, sealhulgas nende õigused, kohustused ja menetluslikud tagatised.</p> <p>2. Kui liikmesriigid annavad riiklikke elamisloa vastavalt artiklile 14, tagavad nad, et teave ELi pikaajalise elamisloa kohta on sama kättesaadav kui teave selliste riiklike elamisloade kohta.</p>	<p style="text-align: center;">Teabe kättesaadavus</p> <p>1. Liikmesriigid teevad ELi pikaajalise elamisloa taotlejatele hõlpsasti kättesaadavaks teabe</p> <p>a) taotluse esitamiseks vajalike tõendavate dokumentide kohta;</p> <p>b) kolmandate riikide kodanike ja nende pereliikmete suhtes kohaldatavate staatuse saamise ja riigis elamise tingimuste kohta, sealhulgas nende õigused, kohustused ja menetluslikud tagatised.</p> <p>2. Kui liikmesriigid annavad riiklikke elamisloa vastavalt artiklile 14, tagavad nad, et teave ELi pikaajalise elamisloa kohta on sama kättesaadav kui teave selliste riiklike elamisloade kohta.</p> <p>3. Kui kolmanda riigi kodanik on elanud seaduslikult ja pidevalt liikmesriigi territooriumil viis aastat, teavitab liikmesriik kolmanda riigi kodanikku kõnealuse ajavahe miku lõppemisest ja võimalusest taotleda artiklis 7 osutatud staatust, kui artiklites 3, 4 ja 5 või artiklis 26 sätestatud tingimused on täidetud.</p>

Motivatsioon

Seni on pikaajalise elaniku staatust ELis alakasutatud, osaliselt seetõttu, et puudub teadlikkus ja teave staatusega seotud õiguste ja hüvede kohta. Seepärast soovime teavitada liikmesriigis seaduslikult elanud kolmandate riikide kodanikke sellest, et neil võib olla õigus pikaajalise elaniku staatusele, ja viisist, kuidas seda staatust taotleda.

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta

COM(2022) 655

Muudatusettepanek 13

Põhjendus 4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Tuleks kehtestada õigusnormid ühtse loa taotluse läbivaatamise menetluse kohta. See menetlus peaks olema tõhus ja juhitav, võttes arvesse liikmesriikide haldusametuste tavalist töökoormust , ning samuti läbipaistev ja õiglane, et asjaomastel isikutel oleks vajalik õiguskindlus.	Tuleks kehtestada õigusnormid ühtse loa taotluse läbivaatamise menetluse kohta. See menetlus peaks olema tõhus ja juhitav ning samuti läbipaistev ja õiglane, et asjaomastel isikutel oleks vajalik õiguskindlus ja neile tagataks kiire menetlus .

Motivatsioon

Võttes eelkõige arvesse praegust ajaloolist etappi, mil ränne muutub üha olulisemaks, ei pea me asjakohaseks muuta ühtse loa taotluste läbivaatamise menetlust, mille jaoks on vaja eraldi talitusi, muude praktiliste tööde ees teisejärguliseks.

Muudatusettepanek 14

Põhjendus 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesoleva direktiivi sätted ei tohiks piirata liikmesriikide pädevust reguleerida riiki lubamist, sealhulgas selliste kolmandate riikide kodanike arvu, kellel lubatakse siseneda riiki töötamise eesmärgil.	Käesoleva direktiivi sätted ei tohiks piirata liikmesriikide pädevust reguleerida riiki lubamist, sealhulgas selliste kolmandate riikide kodanike arvu, kellel lubatakse siseneda riiki töötamise eesmärgil. Lubatavate isikute arvu kehtestamisel julgustatakse liikmesriike konsulteerima kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning asjaomaste kohalike osalejatega.

Motivatsioon

Kuigi riiki lubatavate isikute arvu ülemmäära otsustamine kuulub liikmesriikide pädevusse, võib ühe liikmesriigi tööturu olukord piirkonniti märkimisväärselt erineda ning riikide keskmised andmed ei pruugi anda täpset ülevaadet tööjõuvajadustest. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel peaks seetõttu olema võimalus, et nende vajadusi võetakse riiki lubatavate isikute arvude kehtestamisel arvesse. Kohalikud sidusrühmad, nagu kohalikud ja piirkondlikud ühendused, rändajate kaasamise ja pagulaste vastuvõtmisega tegelevad valitsusvälised organisatsioonid, pagulasnõukogud jne võivad samuti anda täpse hinnangu riiki lubatavate kolmandate riikide kodanike arvu kohta.

Muudatusettepanek 15

Põhjendus 15

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesoleva direktiivi kohaselt pädeva asutuse määramine ei tohiks piirata teiste ametiasutuste, ning kui see on asjakohane, tööturu osapoolte rolli ja ülesandeid seoses taotluse läbivaatamise ja selle kohta otsuse tegemisega.	Käesoleva direktiivi kohaselt pädeva asutuse määramine ei tohiks piirata teiste ametiasutuste, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste , ning kui see on asjakohane, tööturu osapoolte rolli ja ülesandeid seoses taotluse läbivaatamise ja selle kohta otsuse tegemisega.

Motivatsioon

Muudatusettepaneku eesmärk on tagada, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused säilitaksid oma rolli ja ülesanded.

Muudatusettepanek 16

Põhjendus 16

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Taotlust käsitleva otsuse vastuvõtmise tähtaeg ei tohiks siiski hõlmata kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks nõutavat aega. Käesolev direktiiv ei tohiks piirata siseriiklike menetluste kohaldamist diplomite tunnustamiseks.	Taotlust käsitleva otsuse vastuvõtmise tähtaeg ei tohiks siiski hõlmata akadeemilise ja kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks nõutavat aega ega tohiks piirata siseriiklike või piirkondlike menetluste kohaldamist diplomite tunnustamiseks.

Motivatsioon

Kvalifikatsioonide tunnustavad eri asutused ja see võib aeglustada ühtse loa taotluste menetlemist. Mõnes liikmesriigis reguleeritakse paljusid ameteid piirkondlikul tasandil. Nende kvalifikatsioonide tunnustamiseks peavad piirkonnad rakendama õigusnorme.

Muudatusettepanek 17

Põhjendus 32

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesoleva direktiivi nõuetekohase täitmise tagamiseks peaksid liikmesriigid hoolitsema selle eest, et tööandjate järelevalveks loodaks asjakohased mehhanismid ning et vajaduse korral tehtaks nende territooriumil tõhusaid ja piisavaid kontrole. Kontrollitavate tööandjate valimine peaks eelkõige põhinema liikmesriigi pädevate asutuste koostatud riskianalüüsil, milles võetakse arvesse selliseid tegureid nagu ettevõtja tegevusvaldkond ja varasemad rikkumised.	Käesoleva direktiivi nõuetekohase täitmise tagamiseks peaksid liikmesriigid koostöös kohalike omavalitsuste ja piirkondadega hoolitsema selle eest, et tööandjate järelevalveks loodaks asjakohased mehhanismid ning et vajaduse korral tehtaks nende territooriumil tõhusaid ja piisavaid kontrole. Kontrollitavate tööandjate valimine peaks eelkõige põhinema liikmesriigi pädevate asutuste koostatud riskianalüüsil, milles võetakse arvesse selliseid tegureid nagu ettevõtja tegevusvaldkond ja varasemad rikkumised.

Motivatsioon

Kontrollivõimaluse laiendamine kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele tähendab seda, et kohaliku politsei võib kaasata ka töötajate kaitsesse ja seega ka töökohtade kontrollidesse.

Muudatusettepanek 18

Artikkel 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p style="text-align: center;">Pädev asutus</p> <p>1. Liikmesriik määrab pädeva asutuse, kelle pädevuses on vastu võtta taotlus ja väljastada ühtne luba.</p> <p>2. Pädev asutus võtab otsuse täieliku taotluse kohta vastu võimalikult kiiresti ja igal juhul nelja kuu jooksul taotluse esitamise kuupäevast.</p> <p>Esimeses lõigus osutatud tähtaeg hõlmab tööturu olukorra kontrollimist ja artikli 4 lõikes 3 osutatud nõutava viisa väljastamist. Kui taotluse läbivaatamine on erandlike asjaolude tõttu keeruline, võib esimeses lõigus osutatud kõnealust tähtaega pikendada.</p> <p>Kui käesolevas lõikes ette nähtud ajavahemiku lõpuks otsust ei tehta, määratakse õiguslikud tagajärjed kindlaks siseriikliku õigusega.</p> <p>3. Pädev asutus teatab taotluse esitajale otsusest kirjalikult asjaomastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud teatamismenetluse kohaselt.</p> <p>4. Kui taotluse tõendamiseks esitatud teave või dokumendid on siseriikliku õiguse kohaselt kehtestatud kriteeriumide järgi puudulikud, teatab pädev asutus taotlejale kirjalikult, milline teave või dokumendid tuleb täiendavalt esitada, ja määrab mõistliku tähtaja nende esitamiseks. Lõikes 2 nimetatud tähtaja arvestamine peatatakse niikauaks, kui pädev asutus või muud asjaomased ametiasutused on saanud vajaliku täiendava teabe. Kui täiendavat teavet või dokumente ei ole tähtaja jooksul esitatud, võib pädev asutus taotluse tagasi lükata.</p>	<p style="text-align: center;">Pädev asutus</p> <p>1. Liikmesriik määrab pädeva asutuse, kelle pädevuses on vastu võtta taotlus ja väljastada ühtne luba.</p> <p>2. Pädev asutus võtab otsuse täieliku taotluse kohta vastu võimalikult kiiresti ja igal juhul nelja kuu jooksul taotluse esitamise kuupäevast.</p> <p>Esimeses lõigus osutatud tähtaeg hõlmab tööturu olukorra kontrollimist ja artikli 4 lõikes 3 osutatud nõutava viisa väljastamist. Kui taotluse läbivaatamine on erandlike asjaolude tõttu keeruline, võib esimeses lõigus osutatud kõnealust tähtaega pikendada või lühendada tõsiste poliitiliste/sotsiaalsete olukordade või loodusõnnetuste korral, eeldusel, et kohaldatakse nõuete järelkontrolli.</p> <p>Kui käesolevas lõikes ette nähtud ajavahemiku lõpuks otsust ei tehta, määratakse õiguslikud tagajärjed kindlaks siseriikliku õigusega.</p> <p>3. Pädev asutus teatab taotluse esitajale otsusest kirjalikult asjaomastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud teatamismenetluse kohaselt.</p> <p>4. Kui taotluse tõendamiseks esitatud teave või dokumendid on siseriikliku õiguse kohaselt kehtestatud kriteeriumide järgi puudulikud, teatab pädev asutus taotlejale kirjalikult, milline teave või dokumendid tuleb täiendavalt esitada, ja määrab mõistliku tähtaja nende esitamiseks. Lõikes 2 nimetatud tähtaja arvestamine peatatakse niikauaks, kui pädev asutus või muud asjaomased ametiasutused on saanud vajaliku täiendava teabe. Kui täiendavat teavet või dokumente ei ole tähtaja jooksul esitatud, võib pädev asutus taotluse tagasi lükata.</p> <p>5. Tööturu olukorra kontrollimise võib ära jätta või seda võib kiirendada, kui tööandja aadress asub piirkonnas või linnas, mis on liikmesriigi pädevale asutusele teatanud tööjõupuudusest, mida riigi tööjõud ei suuda katta.</p>

Motivatsioon

Kavandatud muudatus võimaldaks taotluste kiiremat menetlemist nende töötajate puhul, kes sisenevad piirkondadesse, kus püütakse aktiivselt tegeleda tööjõupuudusega võõrtöötajate abil.

II. POLIITIKASOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. peab strateegilist lähenemisviisi seaduslikule rändele õigeks;
2. tunnistab, et seaduslikel rändajatel on Euroopa majanduses ja ühiskonnas oluline roll ning nad võivad sobiva poliitika kehtestamisel saada ka arengu edendajateks. Komitee rõhutab, et seaduslik ränne on linnade majanduskasvu peamine tõukejõud ja aitab linnu palju mitmekesisemaks ja majanduslikult elujõulisemaks muuta. Lisaks toonitab ta võõrtöötajate suurt osakaalu peamistes sektorites COVID-19 pandeemia ajal. Komitee toob välja vajaduse tugevdada kolmandatest riikidest pärit töötajate võrdset kohtlemist, eelkõige töötingimuste, ühinemis- ja liitumisvabaduse ning sotsiaalkindlustushüvitiste osas. Samuti rõhutab ta vajadust kaitsta paremini naiste õigusi ja soolist perspektiivi, eriti valdkondades, kus sisserännanud naised on ülesindatud, ning kaitsta ka puuetega inimesi, tagades nende õigused ja juurdepääsu hooldusele;
3. juhib tähelepanu sellele, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on parimad võimalused saada sidus ülevaade kohaliku tööturu praegustest ja ka struktuursematest puudustest ja võimalustest. Seepärast tuleks nad kaasata mitmetasandilisse juhtimisse, mille eesmärk on meelitada ligi ja hoida rahvusvahelisi talente, et vastata kohaliku tööturu vajadustele. Selleks tuleb laiendada mitmetasandilise dialoogi võimalusi kohaliku, riikliku ja ELi tasandi juhtimisstruktuuris;
4. rõhutab vajadust käsitleda võõrtöötajate tööhõivet terviklikul viisil, et hõlmata rändeprotsessi kõik aspektid: alates värbamisest kuni tõhusa integratsioonini ja lõpuks liikumisvabaduseni ELi tööturul. Samuti toonitab komitee, kui oluline on viia seadusliku majandusrände tase vastavusse liikmesriikide tööturu vajadustega. Sellesse protsessi tuleks kaasata ka erasektori partnerid ja tööandjad ning kaaluda tuleks kõigi oskuste tasemete võõrtöötajaid;
5. tunnistab, et ELi rohe- ja digipööre nõuab konkreetseid oskusi ning majanduse ja tööturgude ümberkorraldust, mis omakorda nõuab lisatööjõudu ja uusi oskusi tehnilise ning kutsehariduse ja -õppe kaudu. Komitee kustub üles kaasama sellesse protsessi kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kellel on parimad teadmised kohalike ja piirkondlike tööturgude vajadustest;
6. rõhutab, et kohaliku ja piirkondliku tasandi asutustel on oluline osa kolmandate riikide kodanike kaasamise lihtsustamisel, sõltumata nende juriidilisest staatusest. Sageli edendavad nad mitmekesisust ja sotsiaalset ühtekuuluvust mitmesuguste progressiivsete poliitikameetmete kaudu, mis suurendavad usaldust kohalike omavalitsuste vastu, õiglast juurdepääsu jagatud teenustele ja sotsiaal-majanduslikku kaasatust. Nad on pagulaste vastuvõtmise ja abistamise keskmes ning neil on võtmeroll selles, et määratleda tööturu vajadused ja kaitsemenetluste rakendamist nõudvad tingimused (tööturustid), tagada mitmekesisuse tunnustamine ja austamine tööturul ning pakkuda kõigile võrdseid võimalusi;
7. kustub üles järgima ELi tasandil terviklikku meetodit, mille abil koguda andmeid nõudluse kohta kõrge kvalifikatsiooniga töötajate järele eri kutsealadel ja tööturgudel. See nõuaks selliste algatuste edasiarendamist nagu EURESi portaali, EuroPass ja praegu uue oskuste tegevuskava raames ette nähtud meetmed. Turu tegelikel vajadustel põhinevaid koostööplatvorme, nagu sageli on küsinud ka riiklikud sotsiaalpartnerid, võiks luua lihtsamal viisil;
8. tunneb heameelt Euroopa Tööjõuameti (ELA) toetuse üle selle tagamisel, et tööjõu liikuvust ja sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevaid ELi eeskirju jõustatakse õiglasel, lihtsal ja tulemuslikul viisil. Selleks kasutatakse muu hulgas teavitamist, kooskõlastatud ja ühiseid kontrolle, tõhustatud halduskoostööd ning tööjõu liikuvuse edendamist eelkõige Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) kaudu;
9. on seisukohal, et kaks uuesti sõnastatud direktiivi on kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega;
10. väljendab heameelt oskuste ja talendi paketi esitatud lisameetmete üle, sealhulgas ELi talendireservi katseprojekti loomise üle, mis on konkreetselt suunatud inimestele, kes põgenevad Ukrainast Venemaa sissetungi eest, ning kavandatava ELi talendireservi üle;

11. peab tervitatavaks Euroopa Komisjoni teadaannet, et ELi talendireservi laiendatakse pagulastele, kes elavad ELis ja kolmandates riikides. See sillutab teed jätkusuutlikumaks ja kaasavamaks lähenemiseks tööjõu liikuvusele ja kolmandate riikide lahendustele. Komitee tuletab meelde, et nende vahendite kujundamisel tuleb teha rohkemat, et töötada välja õiglased tööjõurände kavad. Kavad peaksid tagama inimväärse töö kõigile töötajatele ning olema võrdsetel alustel kättesaadavad pagulastele, sõltumata nende kodakondsusest ja elukohast, ning sisaldama nõutavaid kaitsemeetmeid. Olemasolevad õigus- ja haldusraamistikud on endiselt liiga keerulised ja takistavad mastaapsuse saavutamist. Liiga bürokraatlikud menetlused võivad mõjutada pagulaste juurdepääsu tööturule, mis seab nad aja jooksul üha suuremasse ohtu, et nad peavad kasutama deklareerimata tööd ning puutuvad kokku kuritarvitamise ja ärakasutamisega;

12. rõhutab, et tulevikus tuleks liikuvusprojektide ja talendipartnerluste rakendamisel kaasata järgmised osalejad: kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kelle ülesanne on aidata arendada tulevasi projekte; diasporaa, kelle ülesanne on teha kindlaks rändajate vajadused ja aidata koostada projekte nende päritoluriikides; kutseorganisatsioonid ja tööandjate ühendused, kelle ülesanne on koguda tööturu vajadusi riiklikul ja kohalikul tasandil ning aidata kavandada tõhusaid sekkumisi;

13. juhib tähelepanu sellele, et arvesse tuleks võtta eri osalejate (rändajad, diasporaa, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, tööandjad ja kutseorganisatsioonid) vajadusi, et tagada tulevaste projektide tõhusus ja jätkusuutlikkus seadusliku rände pikaajalise juhtimise vahendina. Seetõttu kutsub komitee üles looma tööühma Euroopa Komisjoni, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Regionide Komitee ja Euroopa Parlamendi vahel. Mõttevahetus tööühmas peaks põhinema konsultatsioonidel ja dialoogidel rändajate integreerimise peamiste sidusrühmadega. Samal ajal kutsub komitee üles looma sünergia Euroopa Komisjoni kavandatud ELi tööühma platvormiga ja tuletab meelde, et tulevastes projektides tuleks arvesse võtta pagulaste erilist kaitsetut olukorda, et kindlustada pagulaste võrdne juurdepääs tööturule ja vajalikud õiguslikud tagatised;

14. toetab kolmandatest riikidest pärit noortele mõeldud ELi töö- ja reisiprogrammi loomist, nagu on ette nähtud komisjoni teatises „Oskustöölise ja andekate inimeste meelitamine ELi”. Samuti toetab komitee DiscoverEU programmi laiendamist programmiga „Erasmus+“ ühinenud kolmandatest riikidest kaugemale. Komitee nõuab Euroopa solidaarsuskorpuse puhul sarnast lähenemisviisi, et kaasata programmi rohkem kolmandaid riike, kui praegu ette nähtud, et tegeleda rändega seotud probleemide ja võimalustega kogu rändetsükli jooksul;

15. on seisukohal, et teatist COM(2022) 657, mille põhieesmärk ja -fookus on oskustöölise ja andekate inimeste meelitamine Euroopasse, ei ole direktiivide ettepanekutes COM (2022) 650 ja COM (2022) 655 piisavalt arvesse võetud, kuigi see on rändeanalüüsis paradigma muutuse oluline tõukejõud;

16. märgib, et ELi tööturule panustavate kolmandate riikide kodanike hulgas on teatud rühmi, kes muutuvad Euroopa tööturgude elutähtsates sektorites üha olulisemaks ja kellele seepärast tuleks õigusaktides tähelepanu pöörata. Seda võiks teha algatuste kaudu, mille eesmärk on tugevdada tervishoiu- ja hooldussektorit, nagu ELi lastegarantii või roheline raamat vananemise kohta. Komitee kutsub üles kolmandate riikide kodanikke rohkem sihtotstarbeliselt toetama, et lihtsustada neil pikaajalise elaniku staatuse saamist, ELi sisest liikuvust ja integreerumist. Seejuures tuleks eritählepanu pöörata rahvusvahelise kaitse saajatele, kelle suhtes kavandatud pikaajaliste elanike direktiivi raames kohaldatakse samu eeskirju nagu muude kolmandate riikide kodanike suhtes, kes kuuluvad selle direktiivi kohaldamisalasse, milles ei ole arvesse võetud pagulaste eriolukorda ega nende kaitsetust;

17. juhib tähelepanu sellele, et tööjõu liikuvus võib olla seaduslik lisavõimalus pagulastele jõuda Euroopasse või muudesse sihtkohtadesse, ilma et nad peaksid kasutama ebaseaduslikke rändeteid. See võib avada pagulastele turvalise võimaluse kasutada oma oskusi ja realiseerida oma potentsiaali piirkondades, mis püüavad lahendada konkreetsete oskuste nappuse probleemi. Komitee teeb ettepaneku käsitada kolmandates riikides elavaid pagulasi täiendava kvalifitseeritud töötajate kategooriana. Samas võiks sellise tööjõurändel põhineva seadusliku lisavõimaluse pakkumine aidata vähendada survet, mida tunnevad Euroopa varjupaigasüsteemid;

18. hoiatab, et kuigi ebaseaduslik ränne moodustab vaid väikese osa kogu ELi suunduvast rändest, avaldab see endiselt märkimisväärset survet ELi välispiiril asuvatele piirkondadele ja linnadele. Seetõttu nõuab komitee koormuse jagamise põhimõtte nõuetekohast jõustamist ELi liikmesriikide vahel ja võitlust ebaseadusliku rände vastu. Sealhulgas tuleb võidelda inimkaubitsejate vastu, kes kasutavad varjupaigataotlejaid ja majanduslikel põhjustel rändajaid ära, saates neid ohtlikele reisele;

19. tuleb meeles pidada, et teatavate tippspetsialistide (tervishoid, inseneriteadused jne) puhul tuleb bürokraatia vähendamise kaudu rohkem hõlbustada ELi asumist. Samas tuhandete vabade töökohtade puhul, kus on vaja mitte akadeemilist, vaid tehnilist koolitust (näiteks põllumajandus, ehitus, transport, mehaanika jne), ei piisa sellest, kui püütakse viia turu pakkumine vastavusse tööhõive nõudlusega. Ette tuleb hoopis näha teist laadi koostöö, sh turu pakkumise vastavusse viimine tööhõive nõudlusega, aga ka tihe koostöö sotsiaalpartnerite ja asjakohaste koolituskeskustega, kaasates ka kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;
20. kutsub liikmesriike oskustööliste ja andekate inimeste ELi meelitamise eesmärgil üles uurima ka võimalust lihtsustada pikaajalise elaniku staatuse saamist kõigi kõrgema kvalifikatsiooniga ja kõrget kvalifikatsiooni nõudva ametikohaga seaduslike rändajate puhul, samuti teatavate keskmise kvalifikatsiooniga kolmandate riikide kodanike kategooriate puhul (võttes seejuures muidugi kasutusele prioriteetide skaala), kes võivad aidata täita lünka sektorites, mida iseloomustab töötajate nappus, näiteks IT ja tervishoid. Selleks oleks vaja koostada nimekirjad töökohtadest, mille puhul esineb tööjõupuudus, samuti tuleb kvalifitseeritud töötajate juurdepääsu tagamiseks kehtestada neile erand tööturu testist;
21. teeb ettepaneku aktiveerida kohalik (piirkonna või suurlinnapiirkonna) oskuste tunnustamise süsteem, et kiirendada selliste kolmandate riikide kodanike sotsiaal-majanduslikku kaasamist, olenemata sellest, kas nad on esmased saabujad või juba elanikud, kellel on üks staatustest, mis on tagatud kehtivate siseriiklike õigusaktidega. Selline oskuste tunnustamise süsteem mitte ei asendaks riiklikku süsteemi, vaid täiendaks seda, tagades piirkonna või suurlinnapiirkonna tööturule kiiremini integreerumise;
22. märgib, et hiljutine Ukrainast pärit kõrge kvalifikatsiooniga pagulaste voog rõhutab vajadust kiirendada oskuste tunnustamise protsessi kõigi kolmandate riikide kodanike puhul, nagu on juba ette nähtud uue Euroopa sinise kaardi direktiiviga. Võõrtöötajate riiki sisenemist ja kohtlemist reguleeriv ELi poliitika on oluline, et tagada hea tasakaal tööjõu pakkumise ja nõudluse vahel. See tasakaal on praegu väga puudulik, eriti teatavate sotsiaalselt oluliste ametite puhul, nagu hooldus- ja tervishoiusektoriga seotud ametid;
23. juhib tähelepanu sellele, et silmas tuleb pidada kunsti vallas andekaid inimesi, kes ei tööta küll soovitud kutsealadel, kuid kel on võime rikastada vastuvõtva riigi kultuuri ja luua nii kultuurivahetus, mille üle võime oma piirkondade ajaloos olla uhked;
24. soovib rakendada pikaajalist poliitikat, et minna kaugemale julgeolekupõhistest meetmetest. Selleks tuleks edendada paremat kaasatust ja samal ajal tegeleda ka rände algpõhjustega;
25. kutsub üles edendama ettevõtlust, laiendades võimalusi rännata ettevõtete ja idufirmade loomiseks ELi ning hõlbustades kolmandate riikide kodanikele lubade andmist ettevõtete asutamiseks. Komitee leiab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on potentsiaal juhendamisel ja uute tulijate kokku viimisel kohalike ettevõtete ning selliseid algatusi tuleks ELi rahastamise kaudu püsivalt toetada;
26. juhib tähelepanu vajadusele edendada sallivuse kultuuri, suurendades kultuuridevahelist teadlikkust ja kujundades ühte kuuluvustunnet;
27. soovib tugevdada rände mitme osalejaga juhtimist ning toetada piirkondlike ametiasutuste ja kodanikuühiskonna tihedamat koostööd rände, mitmekesisuse ja kaasamise haldamisel. Samuti soovib komitee edendada rändealast dialoogi ja koostööd ning töötada välja tõeliselt terviklik lähenemisviis, et käsitleda seda teemat kõigis selle mõõtmetes, austades täielikult inimõigusi.

Brüssel, 30. november 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Vasco ALVES CORDEIRO